

Bijna iedere ondernemer heeft wel eens te maken met debiteuren die niet op tijd of zelfs helemaal niet betalen. Wanbetalers zijn niet alleen hinderlijk, maar ook een grote kostenpost. Te veel openstaande facturen zijn funest voor de liquiditeit en het rendement van een onderneming.

Auteur: Anja van den Borne

Wanbetalers aangepakt!

Maatregelen die de ondernemer kan nemen

Enkele lezers van Fieldmanager stelden mij de vraag of en welke acties kunnen worden ondernomen om een geldsom te incasseren. Verschillende maatregelen kunnen worden genomen. Enkele daarvan worden hierna besproken. Een aantal zaken kunnen soms voorafgaand aan het aangaan van de overeenkomst al worden geregeld door bijvoorbeeld het maken van heldere afspraken over de betaling. Indien er al is gefactureerd en de schuldenaar na herhaalde sommaties niet betaalt, is er ook nog een aantal mogelijkheden om de geldsom(men) te incasseren.

Eigendomsvoorbehoud

Bij levering van zaken, bijvoorbeeld levering van kunstgrasproducten en machines, is het raadzaam om onder eigendomsvoorbehoud te leveren. Bij een eigendomsvoorbehoud worden de door de verkoper geleverde zaken pas eigendom van de schuldenaar (koper), zodra ze zijn betaald. Betaalt de schuldenaar niet, dan kan de verkoper de zaken terughalen. Het voordeel van het leveren onder eigendomsvoorbehoud is dat ook in geval van faillissement de zaken kunnen worden teruggehaald. Voor de verkoper is het mogelijk om een eigendomsvoorbehoud in algemene voorwaarden of de overeenkomst te bedingen.

Opschorten van verplichtingen:

Schuldeisers kunnen, zodra zij merken dat er niet (of niet volledig) wordt betaald, hun eigen

verplichtingen opschorten. Dit betekent voor de schuldeiser dat hij de levering van goederen of diensten kan staken door een beroep te doen op het opschortingsrecht. De aannemer zou bijvoorbeeld het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen opschorten.

Voor rechtsgeldige opschorting dient de geldsom opeisbaar te zijn. Dit betekent dat de betalings termijn moet zijn verstreken en tevens dient er voldoende samenhang te zijn tussen de verplichtingen van de schuldeiser en de nog niet betaalde facturen. Van een dergelijke samenhang is in ieder geval sprake als verbintenissen over en weer uit dezelfde rechtsverhouding voortvloeien of als partijen regelmatig met elkaar zakendoen. Dit is bijvoorbeeld het geval indien de onbetaalde factuur betrekking heeft op een van de leveringen die voortvloeit uit een en dezelfde leveringsovereenkomst. Tevens moet de openstaande vordering van voldoende omvang zijn om de opschorting te rechtvaardigen. Het is niet zonder meer mogelijk om in alle gevallen de eigen prestaties op te schorten. Bij aanname van werk zal het bijvoorbeeld, gelet op het vaak ingewikkelde bouwproces en de daarbij vele betrokken partijen, niet altijd gerechtvaardigd zijn om de uitvoering van het werk op te schorten, aangezien de schade als gevolg van de opschorting erg groot kan zijn.

Verrekening

Voor schuldeisers kan in sommige gevallen een beroep op verrekening uitkomst bieden. In dat

geval kan de schuldeiser een bedrag dat hij aan de schuldenaar verschuldigd is met de vordering verrekenen. Van de verrekening dient door de schuldeiser mededeling te worden gedaan aan de schuldenaar. In dit geval geldt wel dat de vordering van de schuldeiser volledig opeisbaar moet zijn en dat de prestaties van beide partijen aan elkaar moeten beantwoorden. De verrekening kan ook uitkomst bieden bij faillissement. Doordat verrekening terugwerkende kracht heeft, kan zelfs nadat de schuldenaar failliet is verklaard, verrekening plaatsvinden. Een voorwaarde is echter wel dat de schuld wel van vóór de datum van het faillissement moet dateren.

Tip: zet afspraken, zoals overeenkomsten, facturen en betalingsregelingen, altijd op schrift en laat de schuldenaar zoveel mogelijk voor akkoord tekenen.

Verkoop van roerende zaken: het recht van reclame

Indien de prijs van roerende zaken die geen registergoederen zijn, bijvoorbeeld 100 voetballen, niet is betaald en de koper in verzuim is, kan de verkoper in sommige gevallen het recht van reclame inroepen. De verkoper kan de 100 voetballen bij de koper terugvorderen door middel van een schriftelijke verklaring aan de koper. Door de schriftelijke verklaring wordt de koopovereenkomst ontbonden en eindigt het recht van de koper. Wanneer een aantal voetballen wel is betaald, dan kan slechts dat deel worden teruggevorderd dat niet is betaald. Mocht het, anders dan in het bovenstaande voorbeeld, een zaak betreffen die niet deelbaar is, dan is het uiteraard niet mogelijk om een gedeelte terug te vorderen.

Retentierecht

Mocht de schuldeiser een zaak onder zich hebben, bijvoorbeeld een sportcomplex dat nog niet door de aannemer is opgeleverd of een beregningsinstallatie die de schuldeiser ter reparatie onder zich heeft, dan kan de schuldeiser een beroep doen op het retentierecht. Het retentierecht is de bevoegdheid van de schuldeiser om nakoming van een verplichting tot afgifte van een zaak aan zijn schuldenaar op te schorten, totdat zijn vordering wordt voldaan. Het retentierecht kan dienen als drukmiddel. Het retentierecht kan worden uitgeoefend op zowel onroerende als roerende zaken. Een vereiste voor het uitoefenen van het retentierecht is dat er sprake moet zijn van een opeisbare vordering. Dit betekent dat de betalingstermijn van een of meer facturen is verstreken en er nog niet door de schuldenaar is betaald.

Zodra de uiterste dag van betaling is vertreken, is de schuldenaar in verzuim en is hij op basis van de wet vanaf dat tijdstip rente verschuldigd.

Voor het uitoefenen van het retentierecht is vereist dat de schuldeiser de feitelijke macht over de zaak uitoefent. De feitelijke macht kan worden uitgeoefend door bijvoorbeeld het gebouw af te sluiten of een machine onder zich te houden.

Het retentierecht kan tegenover derden worden ingeroepen als de schuldeiser op een voor derden voldoende duidelijke wijze de feitelijke macht over de betrokken zaak uitoefent. Het kenbaar maken is mogelijk door het ophangen van borden op het bedrijfsgebouw met daarop de tekst dat het retentierecht wordt uitgeoefend. Het inschrijven van het retentierecht in de openbare registers is tevens mogelijk en waarborgt het retentierecht, ook als derden een later recht (bijvoorbeeld beslag) op de onroerende zaak verkrijgen. Is aan de vereisten voldaan? Dan is de schuldenaar bevoegd om het retentierecht uit te oefenen. Wordt de geldsom niet door de schuldenaar betaald, dan heeft de schuldeiser die het retentierecht heeft ingeroepen het recht van voorrang op de opbrengst bij een executoriale verkoop. Is niet aan de vereisten voldaan, dan kan de schuldenaar de schade op de schuldeiser verhalen.

Incasseren van geldsommen

Niet alle voornoemde maatregelen kunnen te allen tijde uitkomst bieden. In een aantal gevallen is er voor de schuldeiser geen andere mogelijkheid dan een procedure te starten tegen de schuldenaar. In een procedure kunt u naast de geldsommen ook een vergoeding van buitengerechtelijke (incasso)kosten en de wettelijke of contractuele rente vorderen.

De schuldeiser kan in zijn algemene voorwaarden of in de overeenkomst een incassobeding opnemen. Dit is een bepaling in de overeenkomst of algemene voorwaarden waarin is vermeld welke gerechtelijke en buitengerechtelijke kosten verschuldigd zijn indien de schuldenaar nalatig blijft.

(handels)Rente

Zodra de uiterste dag van betaling is verstreken, is de schuldenaar in verzuim en is hij op basis van de wet vanaf dat tijdstip rente verschuldigd. Een bijzondere vorm van rente is de zogenaamde handelsrente. Deze handelsrente is overigens beduidend hoger dan de normale rente (gemiddeld 4 tot 5 % hoger). De handelsrente wordt ieder half jaar vastgesteld. Per 1 januari 2008 is de wettelijke handelsrente vastgesteld op een percentage van 11,20 %.

Voor wat betreft de handelsrente bestaat er een recht op vergoeding wanneer de niet tijdige betaling uit een handelsovereenkomst voortvloeit. Een handelsovereenkomst kan worden omschreven als een overeenkomst tussen zakelijke partijen.

De handelsovereenkomst is een overeenkomst om baat. Dit betekent dat de prestatie, bijvoorbeeld het uitbrengen van een advies, voor een bepaalde prijs zal worden verstrekt. Handelsrente begint te lopen op de dag volgend op de dag waarop uiterlijk had moeten worden betaald en loopt door totdat betaling heeft plaatsgevonden. Voor het geval dat geen uiterste dag van betaling is overeengekomen voorziet de wet in een regeling. Dan is de schuldenaar van rechtswege, dus automatisch, handelsrente verschuldigd vanaf dertig dagen nadat de schuldenaar de factuur heeft ontvangen. Als niet vaststaat wanneer de factuur is ontvangen, is de handelsrente verschuldigd na verloop van dertig dagen nadat de schuldeiser heeft gepresteerd. Deze wettelijke regeling geldt ook indien partijen een contractuele rente zijn overeengekomen. Overigens is handelsrente alleen verschuldigd indien de niet tijdige betaling uit een handelsovereenkomst voortvloeit.

Binnen zekere grenzen kunnen partijen een andere, vaak hogere rente dan de handelsrente overeengekomen. In de overeenkomst of de algemene voorwaarden kan worden geregeld dat bovenop

Let op: indien u lang wacht met het incasseren van uw vordering, is er een kans dat uw vordering zal verjaren.

de wettelijke (handels)rente nog extra rente kan worden gevorderd.

Indien de handelsrente van toepassing is, kan dit na verloop van tijd een substantieel rendement opleveren. Het is echter niet aan te raden om lang te wachten met het incasseren van geldsommen. De vordering tot betaling van een geldsom verjaart in beginsel namelijk vijf jaar na de dag waarop de vordering opeisbaar is geworden. Overigens is het wel mogelijk om de verjaring te stuiten. Stuiting vindt plaats door een schriftelijke mededeling waarin het recht op nakoming ondubbelzinnig wordt voorbehouden. Vanaf de dag na de stuiting begint een nieuwe verjaringstermijn te lopen. Let wel, in sommige in de wet geregelde gevallen moet na stuiting binnen een bepaalde termijn een rechtsvordering worden ingesteld. Dit betekent dat een gerechtelijke procedure dient te worden gestart. Wordt de rechtsvordering niet ingesteld, dan komt het vorderingsrecht te vervallen.

Om de schuldenaar tot betaling te bewegen, kan de schuldeiser het faillissement van de schuldenaar aanvragen.

Beslag

De schuldeiser kan conservatoir beslag laten leggen, dit om te voorkomen dat de schuldeiser geen verhaalsmogelijkheden (meer) heeft zodra het veroordelend vonnis is verkregen. Ook het leggen van beslag kan dienen als drukmiddel. Vaak zal de schuldenaar alsnog overgaan tot betaling. Overigens vervallen gelegde beslagen als de schuldenaar failliet wordt verklaard. Conservatoir beslag kan op vrijwel alle vermo-

gensbestanddelen (bijv. op onroerende zaken) worden gelegd. Zowel onder de schuldenaar zelf als onder derden (bijv. bankrekening bij de bank) kan beslag worden gelegd. Indien de schuldenaar een eenmanszaak of een vennootschap onder firma drijft, dan kan ook beslag worden gelegd op het privé-vermogen van de schuldenaar. Vereisten voor het leggen van conservatoir beslag zijn een voorafgaande toestemming van de rechter voor het leggen van het beslag en het na beslaglegging aanhangig maken van een gerechtelijke procedure.

Faillissement aanvragen van schuldenaar

Om de schuldenaar tot betaling te bewegen, kan de schuldeiser het faillissement van de schuldenaar aanvragen. De schuldenaar moet zijn opgehouden te betalen en ten behoeve van de aanvraag van het faillissement moeten er twee schuldeisers zijn. Schuldeisers die het faillissement aanvragen van de schuldenaar dienen er wel rekening mee te houden dat zij mogelijk niet veel van hun geld zullen terug zien.

Tot slot

Zoals blijkt uit het voorgaande zijn er vele wegen die naar Rome kunnen leiden. Het is zeker nuttig om in de overeenkomst en/of in de algemene voorwaarden een aantal zaken te regelen als het gaat om het overgaan van het eigendom en de betaling van de facturen. Indien na het factureren blijkt dat de schuldenaar niet overgaat tot betaling, kan de schuldeiser bovengenoemde maatregelen nemen om de geldsom te incasseren. Wordt dan nog niet door de schuldenaar betaald, dan kunt u overwegen de vordering ter incasso uit handen geven.

Anja van den Borne, de auteur van dit artikel, is advocaat bij Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen in Eindhoven. Wanneer u een vraag heeft over een juridisch onderwerp dat in een volgend nummer van Fieldmanager kan worden besproken, kunt u direct contact opnemen met haar via telefoonnummer 040-2626450 of anja.van.den.borne@hollandlaw.nl. Voor meer informatie: bezoek de website www.hollandlaw.nl.